GAZETA LWOWSKA.

W Sobotę Nro. 51. 29. Marca 1817.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — N. Pan raczył honorowego Kanonika Lwowskiego Kościoła metropolitalnego obrządku Łacińskiego, Doktora teologii i Professora w Liceum Lwowskiem, W. JX. Franciszka Zachariasiewicza, rzeczywistym Kanonikiem i Dyrektorem nauk gimnazyalnych w Galicyi mianować.

Administrator Plebanii Racławichiey w Cyrkule Rzeszowskim, duchem czystego patryotyzmu powodowany, poświęcił nowo-utworzonemu Wiedeńskiemu funduszowi inwalidów, kwotę 262 ZR. Podobnież obowiązała się Gmina miasteczka Sędziszowa w tymże samym Cyrkule, dwóm inwalidom rodem z tamtąd będącym, każdemu z osobna po 100 ZR. corocznie wypłacać. Także złożyli na tworzący się w Galicyi prowincyonalny fundusz dla inwalidów, Pleban Mrowlański, X. Kochmański 16 ZR.; Dzierżawca Bratkowic P. Srokowski, 10 ZR.; a tameczny Zastępca dominikalny JP. Soliman 8 ZR.

Na tenże sam fundusz złożyły Gminy kameralne Grzybowskie w Cyrkule Sandeckim, 25 ZR.

P. Hrabia Kazimierz Rzewuski, Dziedzic Rozdołu w Cyrkule Brzeżańskim, przyrzekł Nauczycielowi szkoły tameczney na rok 1817sty 50 ZR. w W. W. do pensyi dopłacić.

Rząd kraiowy poczytuie sobie za miły obowiązek, te piękne czyny niniejszem publicznie ogłosić.

Z Wiednia d. 19. *Marca.* — Z wyraźney woli N. Cesarza i Króla, nakazał Ordynaryat Arcybiskupski we wszystkich parafiialnych Kościołach tey stolicy publiczne modły przy wystawieniu N. Sakramentu, dla uproszenia żniw obfitych. Te modły zaczęły się w Niedzielę d. 16. b. m. w metropolitalnym Kościele S. Szczepana z wielkiem zbudowaniem mieszkańców i z powszechną onychże pobożnością, a po innych Kościołach odprawiać się będą koleyno, według wskazanego porządku, aż do wielkotygodniowey Srody.

Według doniesień z Tryjestu nabiera tam co raz więcey żywości żegluga i handel. Codziennie prawie zawiia tam 10 do 12 większych i mnieyszych okrętów, a równie tyleż wychodzi znowu pod żagle. Dowóz zboża dotąd ieszcze iest znakomity, a zapasy co raz są większe.

Z Wenecyi dnia 3. *Marca.* — JW. JX. Franciszek Marya Milesi, mianowany przez N. Pana Patryarchą Weneckim i Prymasem Dalmackim, installował się tu dnia wczorayszego uroczyście w obecności JW. Gubernatora Hrabiego Goessa i Władz wszystkich.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Od czasu, iak Prowincye tey krainy ogłosiły uroczyście niepodległość swoią, idzie tam wszystko regularniey i porządniey. Kongres, zebrany w Tukumanie, zatrudnia się wciąż sprawami Narodu, lecz władza wykonawcza iest w ręku Dyrektora, Don Żuana Puyrreydona, który w Buenos Ayres ma swoią siedzibę. Oświadczenie niepodległości wydrukowane iest dobrze na przednim papierze, a obwiedzione ozdobnemi arabeskami. Podpisali ie Prezes, Wice - Prezes i Deputowani w liczbie 30stu.

Według doniesień z Kadyxu pod d. 8. Lutego, nadeszło tam wraz z naynowszemi listami z Buenos-Ayres kilkanaście drukowanych exemplarzy odezwy, wydaney przez Portugalskiego Jenerała Lecora, która od ogłoszoney dawniey przez pisma publiczne odezwy (*obaczyć N.* 22*gi gazety naszey stronnicę* 95) znakomicie się różni i prawdziwość teyże w wątpliwość podaie. Wyraża bowiem, że woysko Portugalskie weszło tylko dla dania odporu zgubnym dla obu Narodow przedsięwzięciom tyrana Artigasa, tudzież dla utrzymania spokoyności w posiadłościach Hiszpańskich i zasłonienia granic Brazylii. Spokoynym mieszkańcom przyrzeczono wszędzie bezpieczeństwo ich własności, pomoc i przyiacielskie obeyście się.

Hiszpaniia.

Wygnani do twierdzy Ceuty Członkowie byłych Stanów Hiszpańskich, między którymi się także sławny Arguellas znaydnie, prze-

wiezieni z tamtąd, iak wiadomo, na pustą wyspę Fermenterę. Pisma publiczne donoszą teraz, iż to się dla tego stało, że zamyślali opanować rzeczoną twierdzę za pomocą kilku żołnierzy należących do osady oneyże, i Maurów mieszkaiących w okolicy. Pewien sierżant wyiawił ten spisek.

W Walencyi ogłoszono przez rozkaz dzienny, iż każdy Obywatel, pokazuiący się z bronią na ulicy i daiący odpor straży, ma bydż we 12stu godzinach powieszonym.

Francya.

Z Paryża dnia 3go Marca. — Obie ostatnie rosprawy Izby Deputowanych nad budżetem Ministra Woyny i Ministrá Marynarki, były nadzwyczaynie burzliwe. Jenerał Dambrugeac obstawał za żądaniem 204 milionów. „Jeżeli wierzyciele Stanu (mówił) zastępców znaleźli, czyliż mężnym woiownikom naszym na nich ma zbywać? Jedynie tylko w Sztabie jeneralnym można ieszcze cośkolwiek oszczędzić, ale to nie 16 milionów, lecz może tylko połowę.“ P. Sevole-Rollin był tego zdania, że trwonienie wychodzi właściwie na iaw z samych tylko kontraktow liwerantow. P. Clausel de Coussergues ganił, iż się zbiegom Hiszpańskim, Egipskim etc. 1,900,000 franków wypłaca. „Tamci (rzekł) są buntownikami, którzy przeciw Królowi swoiemu zgrzeszyli, ci zaś zbiegłymi niewolnikami. Maż Lud Francuzki pod Ludwikiem XVIIIstym spłacać te długi, które Józef Bonaparte pozaciągał dla strącenia z tronu wnuka Ludwika XIVgo? Nie kilku to iest zbiegów, którzyby mogli mieć prawo do gościnności, lecz cała organizacya Józefa Bonapartego, iego Ministrowie, Radcy Stanu, Prefekci etc. Onym to mamy raz nazawsze 475,000 franków wypłacić, a dla znakomitszych osób między nimi, ieszcze 200,000 fr. corocznie wyznaczać.“ Przeciwnie wspomniał Minister Lainé o tem wsparciu, które zbiegli Francuzi za granicą znaleźli. „Dosyć iest (mówił daley), że owe zbiegi są ludźmi, a ludźmi nieszczęśliwymi. Królow należy porównywać z oycami rodzinnymi, którzy wyrodnego syna z domu wygnawszy, przecież się nie gniewaią za to, że się ich sąsiedzi za nim uymuią; taiemny bowiem głos mówi do nich, że czas niechęć osłabi i błędy w niepamięć poda.“ P. Jobez powstawał z wielką żywością przeciwko Ministrowi Woyny za to, że przeszłoroczną uchwałę finansową przekroczył. Z tego powodu powstał z iedney strony krzyk: Do porządku! do porządku! z drugiey zaś strony wołano: Nie! on słusznie mówi! a P. Jobez mówił daley: „Ministra, który 35 milionów więcey, iak mu pozwolono, wydał, należy do odpowiedzi pociągnąć. Tak licznie utrzymywane woysko Angielskie 81,000 głów wynoszące, kosztuie tylko 4 miliony funtów szterlingów (40,000,000 Zlł.). Potrzeba zatem dochodzić, czyli się pieniądze dla woyska naszego przeznaczone na postronne zamiary nie obracaią.“ Jenerał Ernouf oświadczył ubolewanie swoie, że z mownicy tak nieprzyzwoitych wyrazów słuchaia. (Bravo! bravo! zawołano na to.) „Wszyscy tu obecny woiownicy, rzekł daley, przeięci są głębokim bolem. (Tu powstało mnóstwo osób, wołaiąc: Tak iest, to prawda!) Mówią do nas: Nie iesteście w stanie prowadzenia woyny! Dobrze więc; właśnie dla tego samego powinniśmy się iey lękać. Nie chcecie woyny! — właśnie, iak gdyby się iey iuż przez to samo uchronić można. Sprzymierzeni nie maią w tem żadnego interessu, aby na was uderzyć! Alež maią woyska, i właśnie dla tego musiemy zawsze utrzymywać wybor woiowników, z którymiby się obrońcy Oyczyzny łączyć zdołali. Bądźcie zawsze w pogotowiu do obrony, inaczey wam na kredycie w Kraiu, a na zaufaniu za granicą, Królowi na powadze, a Ludowi na bezpieczeństwie zabraknie. Powinniśmy bydź oszczędnymi, ależ przecie nie przykładem owego gospodarza skąpego, który dla oszczędzenie wysiewu, niwy swoie odłogiem zostawił.“ — Zezwolono na 204 milionow zamiast owych 196, które Kommissya proponowała, lecz z powodu niektórych propozycyi potocznych przyszło do takiego hałasu, że gdy do głosowania zawołano, wielka część Deputowanych uciekła. Dnia 1go Marca odrzucono proiekt dodania 4rech milionów do owych 44rech milionów, które dla Marynarki przeznaczono. Przy tey sposobności wspominano, że Bonaparte nad Skaldą i morzem Adryatyckiem, ogromnym kosztem warsztaty okrętowe etc. pozakładał, porty zaś Francuzkie w naywiększem ogołoceniu zostawił; że Marynarka Francuzka, która miała w roku 1784 iuż 82 okrętów liniiowych i 1680 Officerów, teraz 68 okrętów i 1450 Officerów liczy; że wowczas ieden okręt o 118stu działach blisko 1,921,000 franków kosztował, teraz zaś 2,798,000 franków potrzebuie. Przyięto ieszcze kilka, mało co znaczących artykułów, lecz wpośród naywiększey wrzawy, przyczem się dzwonek Prezesa i wołanie: Do porządku! z odwrotnem wołaniem: „Wy sami powróćcie do porządku! Zgromadzenie nie iest zupełnem! nie macie żadnego prawa do naradzenia się!“ nawzaiem słyszeć dawała, a

Mowców wcale do słów nie dopuszczono. Z prawey strony wołano: To iest sromotą! podeyściem! protestuiemy się! z lewey zaś odpowiadano: Nie przeszkodzicie nam w głosowaniu! co się też i stało. Od kilka dni zdarzaią się podobne sceny; skoro godzina iadalna (6sta) biie, pokazuią Deputowani naywiększą niecierpliwość w pozostaniu się dłużey, tak dalece, że rosprawy przerywane, albo też przez małą liczbę osób pozostaiących rozstrzygane bywaią.

Z Paryża dnia 4. Marca. — Można się było spodziewać, że po scenach przy końcu sobotniego posiedzenia Deputowanych, posiedzenie wczoraysze żywem będzie. P. Cornet d'Incourt zagaił ie uwagą następuiącą: „Nakoniec przyszliśmy do wydatkow Ministerium Policyi. Za cóż mielibyśmy dla małego budżetu (1 miliiona) tego wielkiego Ministerium bydź surowszymi, aniżeli dla innych Ministrów. Zezwoliliśmy na wszystkie budżety, tak, iak ie proponowano, z wyiątkiem Ministra Woyny i Marynarki. Domagano się mnóstwa oszczędzeń; niektórych wcale nie zaprzeczano, a przecież żadnego nie przyięto. Niechay sobie Izba rachunkowa swoie półtora miliiona, Prefektury swoie 8,150,000 franków, Uniwersytet daniny, Wielcy Urzędnicy nasi swoie znakomite uposażenie, a Rząd Króla Józefa (Bonapartego) swoie pensye odstawkowe zatrzyma." — (Tu zawołano: Do porządku! do porządku!). Na zapytanie oświadczył P. Cornet dalej, iż sądzi: że zbiegli Hiszpanie nie samo tylko wsparcie, lecz płace i pensye według stopni swoich pobieraią. Ministra Lainé nazwał to oświadczenie obrażaiącem. „Kilkunastu Hiszpanów (rzekł) ofiarowało się podczas bezkróiewia do usług Królewskich, iakże więc można mówić, że Król trabantów Króla Józefa opłaca?" Hrabia Castel-Bajac uczynił tę uwagę: że ieśli zbiegi w samey rzeczy pensye pobieraią, przeciw wyrazem P. Corneta nic zarzucić nie można. „Prócz tego (mówił daley), cóż to ma znaczyć zawołanie do porządku? że większość Izby wyrazu iakowego nie pochwala; mało to znaczy. Żeby się Hiszpanie za Króla do broni porwali, o tem nic nie wiem, ale wiem dobrze, iż w Oyczyznie iego przeciw niemu służyli." P. Clausel de Coussergues opisywał dokładnie gorliwość Hiszpanów dla Napoleona Bonapartego w roku 1815stym okazaną, mówiąc: „Oto n. p. Departament Aveyroński (w Gujennie wyższey) był Królowi przychylnym, ale stolica Rhodez znaydowała się pod iarzmem Hiszpanów; oni to aż do dnia 14. Lipca przeszkadzali tam zatknięciu białey bandery. Na takowych ludzi należałoby przecież mieć podeyrzenie, i wcale nie dawać im pensyi, któreby aż do 2000 talarów wynosiły, a nawet ani odciąganiu nie podlegały." Temu twierdzeniu nie przeczono. Minister Pasquier nazywał wzmiankę o panowania Króla Józefa obrazą, którąby zawołaniem do porządku, a iak P. Courvoisier dodał, naganą skarcić należało. P. Marcellus był tego zdania, że wyraz: Król Józef, tylko ironicznie iest wziętym. P. Royer Collard nazywał to niedostatkiem uszanowania dla Izby, iż twierdzono, iakoby się ona wszystkim proponowanym oszczędnościom sprzeciwiała, i dodał, iż niektórzy Ichmościowie maią oczywisty zamiar krytykowania postanowień iuż uchwalonych etc. Wezwany do porządku P. Cornet mówił daley, że Minister Policyi dopóty, póki taiemne przychody iego według Konstytucyi wiadomemi nie będą, przecież się summą pół miliiona kontentować może; na to iednakże nie zważano. Potem przystąpiono do pożyczki. P. Villele sprzeciwiał się oneyże, a to z tego powodu, że według warunkow Izbie ieszcze nie przełożonych, lecz przecież rozgłoszonych, Francya tylkoby 93 lub wcale tylko 87 miliionów dostała, a za to by 189 miliionow odpłacić, i po 10 od sta prowizyi dawać musiała. Proponował przeto, aby upoważnić Ministra do pożyczenia kapitału na hypotekę 20stu miliionow rocznego przychodu, zaciągnienia takowego iak zwyczaynie do księgi długow, i spłacenia go w 10ciu latach, od r. 1821go zacząwszy. Minister Przychodow odwoływał się przeciwnie do konieczności ulegania wierzycielom, i do odpowiedzialności Ministrów polegaiącey na honorze, to iest na cnocie. „Pożyczka (mówił ón), o którey z razu nikt wierzyć nie chciał, podniosła fundusze, a Kassa umarzania spłaci do roku 1830go blisko dwa miliiardy. Przystąpienie cudzoziemców, szczególniey Amszterdamczyków, iest szczęściem, świadczy bowiem, iż ufaią Rządowi naszemu." P. Bourdonnaye oświadczył nieukontentowanie, że Izba zezwolić ma na kredyt, nie otrzymawszy pierwey pewney wiadomości o warunkach pożyczki; nalegał więc na to. P. Lasitte rzekł na to: „Konieczność pożyczki iest oczywistą. Gdyby potrzebną summę przez nałożenie podatku otrzymać chciano, oszczędziłoby Państwo w przeciągu 7 lat 119 miliionow. Lecz za pomocą pożyczki zostaie w ręku Ludu w roku 1817stym 225 miliionow, w roku 1818stym 200 miliionow, w roku 1819stym 168 miliionow, a w roku 1820stym 107 milio-

)(2

nów do wolnego zarządu, przez co więcey zyskać można, aniżeli owe 119 milionow." Nareszcie zezwolono na kredyt 30stu milionow.

Względem wolności gazet mówił Hrabia Fontanes w Izbie Parów: „Nie odwołuymyż się przecie do przykładu Anglii. Jey Konstytucya nie iest czem innem, jak tylko co raz wzmagaiącem się rozwiianiem niektórych urządzeń dziedzicznych, które się na ziemi Angielskiey tak zakorzeniły, iak (rzadkie) dęby iey lasow. Tylko duch starożytny obstaie za tą Konstytucyą, nad którą się tak bardzo dziwiono. Bez tego ducha utrzymuiącego, wcaleby nie istniała. Anglicy znaią iey błędy, ale się nie spieszą z poprawieniem onychże. U nich słowo: Reforma! iest krzykiem buntowniczym. W takim składzie rzeczy mogą się wszelkie myśli, wszelkie systemata wyiawiać, nie zagrażaiąc wcale dobru powszechnemu. Państwo postępuie spokoynym krokiem swoim, a wrzask i kłótnie Whigsów i Torrysów, mało mu sprawiaią niespokoyności. Lecz czyliż się Francya w tem samem położeniu znayduie? Maiąż nowe Władze nasze też samą stałość? Za świeże są doświadczenia nasze; one nas przestrzegaią, abyśmy byli roztropnymi." Jednakowoż ograniczał Hrabia Fontanes swoy wniosek na tem, aby się nie kwapić z uwolnieniem gazet od cenzury.

Kraków.

Na ostatnich posiedzeniach Zgromadzenia Reprezentantów tego wolnego Miasta, odprawionych dnia 8go i 10go Marca, przyięto iednomyślnie osobisty podatek klassyczny, w mieysce zniesionego podatku konsumpcyynego. Niedobor (deficit) wynikaiący przez zniesienie podatku konsumpcyynego, wynosi po odtrąceniu uchwalonych oszczędzeń 58,000 Zp., które wpłyną z podatku klassycznego. Dnia 10. Marca trwało posiedzenie od godz. 9tey z rana aż do 3ciey po południu, a od godz. 5tey wieczornej aż w północ, o którey się Zgromadzenie Reprezentantów rozwiązało, uchwaliwszy adres podziękowania Senatowi i Kommissyi Organizacyyney Dworów Austryackiego, Rossyyskiego i Pruskiego. Do naygodnieyszych uwagi rospraw, należy bez wątpienia zniesienie podatku konsumpcyynego i zastąpienie go podatkiem klassycznym. Przeciw zniesieniu tego podatku możnaby nie bez przyczyny to zarzucić: że w ustalonych Kraiach teorya podatków ubocznych doświadczeniem potwierdzoną, a zatem wszelkie, przeciw takowemu systematowi czynione zarzuty, zbitemi zostały. To powinnoby było także i w Krakowie mówić za utrzymaniem podatku konsumpcyynego, i należałoby było tylko obmyśleć środki w celu zapobieżenia nadużyciom, które się w pobor tego podatku wcisnęły. Jednakże żywe życzenie wszystkich Reprezentantow i ich Wyborców, zaraz podczas przełożenia proiektu i w rosprawach względem niego, wynurzyło się tak iednomyślnie i stanowczo, iż wszelkie opieranie się byłoby bezowocnem zostało. Już proba oppozycyi, którą Professor i Reprezentant Hube w treściwey mowie uczynił, nie powiodła się, gdyż podczas wniosku iego (było wtenczas na posiedzeniu przeszło 1000 ludzi ze wszystkich klass Ludu) tak żywe nieukontentowanie okazano, iż dopiero po kilkokrotnie przywróconym porządku mógł mowy swoiey dokończyć. Z tem wszystkiem zniesiony podatek konsumpcyyny nie sprawi żadnych, szczególniey szkodliwych skutkow, gdyż uchwalony w mieysce iego podatek klassyczny nie iest nieznaczącym.

Pensya 12,000 Zp., proponowana przez Senat dla każdego z 3 Ajentow przy 3 opiekuńskich Dworach, na ten rok podatkowy w budżecie przekreśloną została, gdyż wolne Miasto Kraków nie będzie w tey epoce potrzebowało wysyłać tych Ajentow.

Jeżeli można dać w ogólności opinię o duchu uchwał i toku spraw tego Zgromadzenia prawodawczego, tedy przyznać potrzeba, że nie tylko zadowolniło, ale nawet wszelkie oczekiwania tem bardziey przewyższyło, że w niem rozwinęły się właściwie pierwiastki czynney Oppozycyi. Naywiększa część Reprezentantów, bardzo iuż dobrze obeznaną była ze swoiemi konstytucyynemi prawami. Prawie w iednomyślney zgodzie, zawsze z umiarkowaniem i unikaniem wszelkich osobistości, bez tworzenia stronnictw, a osobliwie bez oznaki choćby naymnieyszey fakcyi polityczney, zatrudniało się iedynie Zgromadzenie roztrząsaniem spraw swoich administracyynych i finansowych, szczególniey zaś środkami zmnieyszenia ciężarow i wydatkow publicznych. Kilkunastu Reprezentantow celowało znakomitym talentem wymowy i rostropną rozwagą, miało bez przygotowania długie mowy, i odpowiadało na zarzuty równie z tak wielką znaiomością rzeczy, iako i rostropnością. — Z drugiey strony takoż i Senat przez dostoyne zachowanie się i nadspodziewane dogadzanie (za co wszyscy są wdzięczni powszechnie szanowanemu i miłowanemu Prezesowi Senatu, Hrabiemu Wodzickiemu), przyczynił się do pomyślnego skutku obrad seymowych, i zapobiegł rostropnie wszelkiemu nieporozumieniu, którego się obawiano.